

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 20 grudnia 2024 r.
sprawy **R.K.** skazanego za czyn z art. 190a § 1 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach
z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt II Ka 176/24
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim
z dnia 30 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 307/22

postanowił

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego.

[WB]

UZASADNIENIE

R.K. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od 1 czerwca 2020 r. do 5 marca 2022 r. w miejscowości M., powiat m., województwo [...] działając w krótkich odstępach czasu, w

wykonaniu z góry powziętego zamiaru wielokrotnie wysyłał znaczne ilości krótkich wiadomości tekstowych w postaci smsów na numer telefonu A.P., w których znieważał ją, a także dodatkowo nachodził ją w miejscu zamieszkania, śledził i zaczepiał na ulicy, szarpał ją, czym nie stosował się do orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim sygn. akt II K 702 /18 z dnia 8 października 2018 r. zakazu zbliżania się do A.P. na odległość nie mniejszą jak 100 metrów oraz zakazu kontaktowania się z wymienioną na okres 3 lat, liczony od daty 12 października 2019 r. tj. o czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

2. w dniu 7 stycznia 2021 r. w nieustalonym miejscu, ze skutkiem w miejscowości M., powiat m., województwo [...] kierował groźby karalne pod adresem A.P. w postaci oszpeceń, poprzez polanie kwasem jej twarzy, które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary 1 roku pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 8 października 2018 r., sygn. akt II K 702/18 za czyn z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., tj. przestępstwo umyślne podobne, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 307/22, Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim:

1. oskarżonego R.K. w ramach zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z punktu pierwszego uznał za winnego tego, że w okresie od 1 października 2021 r. do 13 stycznia 2023 r. ze skutkiem w M., powiat m., województwo [...] uporczywie nękał A.P. w ten sposób, że wbrew jej woli wydzwaniał do niej, wysyłał wiadomości tekstowe oraz kontaktował się z nią przy użyciu komunikatorów i serwisów internetowych, w których to kontaktach: adorował pokrzywdzoną i darzył uczuciem, obrażał ją słowami wulgarnymi, a nadto zaczepiał ją w miejscu publicznym w tym szarpał ją, jak również nachodził w miejscu jej zamieszkania, czym wzbudził u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia i udręczenia oraz istotnie naruszał jej prywatność, a postępując w ten sposób w okresie od 1 października 2021 r. do 11 października 2022 r. nie stosował się do orzeczonego wyrokiem Sądu

Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 8 października 2018 r., sygnatura II K 702 /18 zakazu kontaktowania się z A.P. oraz zbliżania się do niej, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. czynu wyczerpującego znamiona występku z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 64 § 1 k.k., i za czyn ten na podstawie tych przepisów skazał go, zaś na podstawie art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 41a § 1 i § 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego R.K. zakaz kontaktowania się z A.P. w sposób bezpośredni i pośredni przez okres 3 (trzech) lat, a także zakaz zbliżania się do A.P. na odległość nie mniejszą niż 100 (sto) metrów przez okres 3 (trzech) lat;
3. oskarżonego R.K. uniewinnił od popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie drugim aktu oskarżenia;
4. zwolnił oskarżonego od uiszczenia opłaty oraz zwrotu wydatków postępowania, przejmując te ostatnie na rachunek Skarbu Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł obrońca oskarżonego, który zaskarżył to orzeczenie w części skazującej oskarżonego tj. w zakresie pkt. I i II części dyspozytywnej wyroku, zarzucając:

I. obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

- a) art. 398 § 1 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. a contrario w zw. art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. wyrażającą się w skazaniu R.K. za czyn wykraczający poza granice oskarżenia i nie objęty aktem oskarżenia oraz zakwalifikowany z przepisów co do których zastosowania oskarżony nie został uprzedzony, co stanowiło orzekanie bez żądania uprawnionego oskarżyciela, a tym samym naruszenie kardynalnej zasady skargowości oraz pozbawiało R.K. prawa do obrony;
- b) art. 4 k.p.k., art. 5 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. polegającą na niewzięciu pod uwagę przy ferowaniu wyroku wszystkich ujawnionych w toku przewodu sądowego i mających istotny wpływ na

rozstrzygnięcie okoliczności, oparciu poczynionych ustaleń faktycznych na dowolnie przeprowadzonej ocenie dowodów oraz wbrew zasadom prawidłowego rozumowania, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, niedostatecznym uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy w tym okoliczności dla oskarżonego ewidentnie korzystnych, rozstrzygnięciu niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, nienależytej analizie i ocenie poszczególnych dowodów, w szczególności wyjaśnień oskarżonego, co skutkowało niesłusznym uznaniem R. K. za winnego przypisanego mu występku,

II. rażącą surowość, a tym samym niewspółmierność orzeczonej R.K. kary roku pozbawienia wolności w sytuacji gdy stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, okoliczności jego popełnienia, uzasadniały wymierzenie oskarżonemu kary ograniczenia wolności.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt II Ka 176/24, Sąd Okręgowy w Siedlcach utrzymał wyrok w zaskarżonej części w mocy i orzekł o kosztach procesu.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł obrońca oskarżonego, który zaskarżył to orzeczenie w całości, zarzucając mu rażącą obrazę przepisów prawa mającą istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na nierzetelnej i powierzchownej kontroli zarzutu odwoławczego dotyczącego obrazu art. 398 § 1 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie czynu przypisanego wyrokiem Sadu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim o sygn. II K 307/22 z dnia 30 stycznia 2023 r. wyrażającej się w uznaniu, że dowolna zmiana granic czasowych zarzutu przypisanego wyrokiem, w stosunku do czynu objętego aktem oskarżenia o blisko rok: nie narusza zasady skargowości, nie narusza granic aktu oskarżenia oraz nie pozbawia oskarżonego prawa do obrony w zakresie nowego czynu, w sytuacji gdy prawidłowa ocena rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim przez pryzmat zasad i przepisów obowiązujących w polskim

procesie karnym i praw gwarantowanych przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej winna skutkować uchyleniem orzeczenia skazującego R.K.,

2. art. 47b § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 23 z póź. zm.) przez dokonanie w dniu 28 maja 2024 r. zmiany składu Sądu Okręgowego w Siedlcach rozpoznającego apelację, a więc tuż przed rozpoznaniem istoty sprawy, mimo że nie zachodziła niemożność rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie ani długotrwała przeszkoda w rozpoznawaniu sprawy, a nowo wyznaczony sędzia nie mógł realizować ciążących na nim obowiązków orzeczniczych, skoro nie miał możliwości zapoznania się z aktami sprawy R.K. jeszcze przed rozprawą apelacyjną, co czyniło jego udział w rozprawie apelacyjnej wyłącznie formalnym, a nie merytorycznym.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim.

W odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna.

Odnosząc się do zarzutu podniesionego w punkcie I. kasacji należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym w judykaturze, trafnym poglądem, uprawnienie sądu do modyfikacji ram czasowych okresu popełnienia przestępstwa rozciąga się do daty wyroku sądu pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2002 r., II KKN 17/00). Zmiana tego rodzaju nie narusza zatem, wskazanych przez autora kasacji, art. 398 § 1 k.p.k. oraz art. 14 § 1 k.p.k.

Wbrew też temu, co wskazuje skarżący, przepis art. 399 § 1 k.p.k. nie nakłada na sąd obowiązku uprzedzenia stron o możliwości zmiany, względnie uzupełnienia, opisu czynu w sytuacji, gdy nie zachodzi perspektywa zakwalifikowania czynu według innego przepisu prawnego niż wskazany w akcie oskarżenia (tak trafnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 sierpnia 2013 r., III KK 234/13). Oznacza to, że sąd pierwszej instancji, który na podstawie art. 399 § 1 k.p.k. uprzedził „o możliwości zakwalifikowania czynów zarzuconych oskarżonemu

z art. 190a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 64 § 1 k.k.” (k. 193 v.) nie był obowiązany – w świetle tej regulacji – do uprzedzenia o zmianie opisu czynu, w tym również w zakresie czasu jego popełnienia. W przedmiotowej sprawie obowiązku sądu w tym obszarze nie sposób wyprowadzać także z innych regulacji, w szczególności z art. 6 k.p.k., który nakazuje zagwarantowanie oskarżonemu realnego prawa do obrony. Przebieg rozprawy głównej i przeprowadzane w jej toku dowody, jednoznacznie wskazywały bowiem, że sąd pierwszej instancji może zmienić opis zarzucanego oskarżonemu czynu, rozszerzając czas jego popełnienia na okres przypadający po wniesieniu aktu oskarżenia (k. 163, 163 v., 178 – 180, 192 – 193). Oskarżony i jego obrońca mogli więc podjąć działania mające na celu zapobieżenie dokonaniu przez sąd niekorzystnych dla R.K. ustaleń w tym obszarze, w szczególności poprzez stosowną aktywność dowodową. Nie ma więc żadnych podstaw do twierdzenia, że sąd odwoławczy na skutek uznania za nietrafny zarzutu podniesionego w punkcie Ia apelacji, dopuścił się rażącej i mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia obrazy przepisów wyeksponowanych w punkcie I kasacji.

Odnosząc się do zarzutu podniesionego w punkcie II. nadzwyczajnego środka zaskarżenia należy natomiast wskazać, że ustawodawca w art. 47b u.s.p. wprowadził dwa odstępstwa od zasady niezmienności składu orzekającego. Pierwsze, wyrażone w przywoływanym przez autora kasacji paragrafie 1 tego artykułu, rzeczywiście dotyczy zmiany składu orzekającego z uwagi na niemożność rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo długotrwałą przeszkodę w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Natomiast drugie odstępstwo, przewidziane w treści art. 47b § 2 u.s.p., o którym autor kasacji nie wspomina, dotyczy przeszkód o charakterze nagłym, gdy konieczność podjęcia czynności w sprawie wynika z odrębnych przepisów lub przemawia za tym wzgląd na sprawność postępowania (zob. K. Markiewicz, *Wpływ regulacji "covidowych" na zasadę niezmienności (stabilności) oraz kolegialność składów sądów odwoławczych*, PPC 2022, nr 1, s. 50). W przedmiotowej sprawie bez wątpienia wystąpił ów drugi wypadek, na co ewidentnie wskazuje zarówno treść zarządzenia przewodniczącej wydziału na k. 332, jak i zapis w protokole rozprawy apelacyjnej na k. 334. Już z

tego powodu zarzut podniesiony w punkcie II. kasacji musi zostać uznany za chybiony.

Ponadto należy zauważyć, że obecny na rozprawie odwoławczej obrońca oskarżonego, którego powiadomiono o zmianie składu orzekającego i powodzie tejże modyfikacji, nie zgłosił w tej kwestii żadnych wniosków.

Ponadto twierdzenia skarżącego, że sędzia, która zastąpiła sędziego pierwotnie wyznaczonego do rozpoznania tej sprawy, nie zapoznała się z aktami sprawy, nie zostały poparte przekonującą argumentacją. Skarżący odwołał się bowiem jedynie do krótkiego odcinka czasowego, jaki w jego ocenie musiał upłynąć od momentu wydania zarządzenia o zmianie składu do momentu wywołania sprawy, który jego zdaniem uniemożliwiał zapoznanie się z aktami sprawy. Skarżący abstrahował natomiast od tego, że akta sprawy w momencie wydawania ww. zarządzenia liczyły jedynie 332 karty, a sędzia G.J., która wstąpiła do składu orzekającego sądu odwoławczego była Przewodniczącą Wydziału II Karnego Sądu Okręgowego w Siedlcach i w przedmiotowej sprawie podejmowała wcześniej szereg czynności. Wydała wszak - i to dwukrotnie - zarządzenie o wpisaniu sprawy do repertorium Ka, w którym określiła liczebność składu sądu odwoławczego (k. 228, 325a) oraz dwukrotnie wydała zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej (k. 230, 328). Zarówno decyzja procesowa określająca – pod względem liczebnym - skład sądu, jak i dotycząca skierowania sprawy na rozprawę wymagała, mając na uwadze np. treść przepisu art. 449 § 2 k.p.k. oraz art. 439 § 1 i 3 k.p.k., zapoznania się, choć w pewnym zakresie, z aktami sprawy. Nie należy również zapominać, że ww. sędzia wydała również zarządzenie o przyjęciu kasacji wywiedzionej od poprzednio wydanego w tej sprawie, a uchylonego przez Sąd Najwyższy, wyroku sądu odwoławczego z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt II Ka 337/23 (k. 297). W tym stanie rzeczy twierdzenie, że sędzia, która wstąpiła w miejsce innego sędziego (niebędąca przy tym sędzią sprawozdawcą) do składu sądu orzekającego w sprawie apelacyjnej II Ka 176/24 nie miała możliwości przygotowania się do tej sprawy merytorycznie, a jej „obecność” w tymże składzie miała jedynie „charakter formalny”, nie mogą być uznane za przekonujące.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uznał wywiedziony w niniejszej sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia za oczywiście bezzasadny i orzekł o jego oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[WB]

r.g.